

**İKTİSADIN
TOPLUMSAL CİNSİYETLE
BULUŞMASI**
(Alan Çalışması)

Editörler

Ufuk Serdaroğlu & Ebru Işık

HERETİK

*İKTİSADIN TOPLUMSAL CİNSİYETLE
BULUŞMASI*

(Alan Çalışması)

Editörler: Ufuk Serdaroğlu - Ebru Işık

Heretik Yayınları: 111 İktisat Serisi: 21

ISBN: 978-605-9436-77-9

©2023 Heretik Basın Yayın

Tüm hakları saklıdır. Yayıncı izni olmadan kısmen de olsa fotokopi, film, vb. elektronik ve mekanik yöntemlerle çoğaltılamaz.

1. Baskı: Kasım 2023, Ankara

Redaksiyon: Ufuk Serdaroğlu - Ebru Işık

Sayfa Düzeni ve Kapak: Ali İmren

Heretik Basın Yayın ve Organizasyon Tic. Ltd. Şti.

Aziziye Mahallesi, Kulođlu Sok. 15/2, Çankaya, Ankara

Tel: +90 (312) 418 52 00 • Faks: +90 (312) 418 50 00

Sertifika No: 41952

İnternet Sitesi: heretik.com.tr

Twitter: twitter.com/heretikyayin

Instagram: instagram.com/heretikyayin

E-mail: info@heretik.com.tr

Bizim Büro Basım Evi Yayın ve Dađ. Hiz. San. ve Tic. Ltd. Şti.

Zübeyde Hanım Mah. Sedef Cad. 6/A Altındağ/Ankara

Sertifika No: 42488

İÇİNDEKİLER

Sunuş	7
Kadın İktisatçıların Toplumsal Cinsiyetçi Kimliğinin Yapı-Bozumu.....	19
Nurcan Özkaplan & Ufuk Serdaroğlu	
Bir Evliliğin Hikâyesi: Ev Teknolojisi Ve Kadın	53
Gamze Yücesan-Özdemir, Nurcan Özkaplan & Ufuk Serdaroğlu	
Yönetici Kadınlar: Türkiye Savunma Sanayi Örneğinde Bir Analiz	79
Nurcan Özkaplan & Ufuk Serdaroğlu	
Üniversitede Cinsiyet Eşitliği: Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Örneği	107
Fahriye Öztürk & Nurcan Özkaplan	
Avm Mağazacılığında Çalışma Rejimi ve Kadın Emeği: “Neon Kafes”	129
Nurcan Özkaplan & Ece Öztan	

Covid (19) Salgını ve Kadın Emeği:
Türkiye'den Kadın Deneyimleri..... 161

Ebru Işık

Feminist İktisadın Türkiye'deki Seyr-ü Seferi ve
Serencamı: Lisansüstü Tezler Üzerinden Bir Okuma ... 211

Ebru Işık & Ufuk Serdaroğlu

Özel Güvenlik Görevlileri:
Kadınlar İçin Açık Kapı Mı? 277

Nurcan Özkaplan & Ece Öztan

Motosikletli Kuryeler:
Pandemi Sürecinde Beklentiler 291

Ece Öztan & Nurcan Özkaplan

SUNUŞ

Bu kitapta yer alan makaleler, Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları disiplinine dahil olan ama iktisatçı kimliğiyle analiz yapan kadın akademisyenlerin çeşitli alan ya da saha araştırmalarından oluşmaktadır. İktisadı toplumsal cinsiyet ile buluşturan teorik ve felsefi tartışmaların ışığında, iktisatta feminist perspektifle güç ilişkilerini sorgulayan ve derinlemesine mülakat, anket, gözlem ve deneyim aktarımı gibi yöntemlerle yapılmış dokuz çalışma yer almaktadır.

Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları, feminist bilgi üretmek, cinsiyete dayalı güç ilişkilerini ya da ataerkil sistemi deşifre ederek, feminist politika yapmayı hedefleyen bir disiplin olarak tanımlanabilir. Yerleşik ya da anaakım (adam-akım) bilim alanlarının temel kavram ve metodolojilerini kadın bakış açısıyla sorgulayarak, egemen bilgi biçimlerini analiz etmeye çalışır. Aynı zamanda, eril/erkek egemen bilim alanlarının dışında bırakılan, görmezden gelinen ya da ikincilleştirilen kadın deneyimlerini (örneğin yeniden üretim, kadın sağlığı, ev işleri, annelik, karşılıksız emek, cinsel taciz) görünür kılmaya uğraşır.

1970'lerden itibaren örneklerini gördüğümüz çeşitli makale ve araştırmalar, genellikle konusu kadın olan çalışmalar, paradigmaları, kadın sorunsalını merkeze alan çalışmalar olarak ortaya çıkmaktaydı; bu yönüyle Sosyoloji, Eğitim,

Antropoloji gibi bazı bilim dalları kadın bakış açısı problemiyle daha erken etkilenirken, örneğin İktisat çok uzun süre “kadın sorununa” ilgisiz kaldı. Türkiye’de 1980’lerden itibaren yükselen feminist hareketin verdiği ivmeyle, başta İstanbul ve Ankara’da olmak üzere çok çeşitli dergiler, kongre ve toplantı raporları cinsiyet ayrımcılığını, kadın/erkek eşitsizliğini öne çıkaran içerikler yayınladılar; bilinç yükseltme toplantıları, feminizm tartışma toplantıları yaygınlaştı.

1990’lara gelindiğinde kadın çalışmaları üniversitelere girdi, Kadın Sorunları Araştırma Merkezleri ya da Enstitüleri kurulmaya başladı. Önce İstanbul Üniversitesi (1992), sonra Ankara’da Ortadoğu Teknik Üniversitesi (1994) ve İzmir Ege Üniversitesi(1999)’nde Toplumsal Cinsiyet Yüksek Lisans programları açıldı, lisans programlarına toplumsal cinsiyeti merkez alan dersler eklendi; böylelikle Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları disiplininin feminist teorilere dayanan akademik ayağı kurulmuş oldu.

Kuşkusuz, akademik dergi yayınlarının dışında da, sivil toplum örgütlerinin, özel sektörün, kamu sektörünün ve hatta uluslararası toplumun çok çeşitli dergi, kitap çıkarma, kongre, seminer düzenleme vb. faaliyetlerini de hatırlamak gerekebilir. Öte yandan, kadın/feminist hareketiyle etkileşim, Kadın Araştırmalarını biçimlendiren en önemli etmenler diyebiliriz. 2000’lerde kuir ve erkeklik çalışmalarının yaygınlaşmasıyla da bu disiplini, Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları olarak daha geniş kapsamlı adlandırmak mümkün oldu; Feminist pedagojinin katkısını da anmak gerekir. Örneğin İktisat alanında cinsiyet, toplumsal cinsiyet, cinsel kimlik, cinsiyetlendirme pratikleri, cinsiyete dayalı

işbölümü, yeniden üretim, duygusal emek, kapitalizm/ataerki ilişkisi, estetik emek, toplumsal cinsiyet rejimi, ataerki ya da patriyarka, bakım emeği, göçmen kadın emeği, cinsel taciz, vb. pek çok yeni kategori akademik araştırmalarda ya da çeşitli makalelerde yaygın olarak yerini aldı.

Kuşkusuz, kadın araştırmalarında feminist bilgi üretimi, sadece iktidar ilişkilerinin yeniden üretilme biçimlerine, cinsiyetçi mekanizmalara ulaşmakla kalmaz, aynı zamanda direnme formlarını da deşifre etmeye odaklanır.

Yine de, anaakım (adam-akım) bilim dallarında, örneğin İşletme ve İktisatta, araştırma konusuna bağlı olarak, nicel ya da nitel olarak ele alınan çeşitli kategorilerin -kar, satış hacmi, verimlilik, performans, rekabet vb.-yanına toplumsal cinsiyet kategorisi, ilave bir değişken olarak görülür ve böylelikle cinsiyetin açıklayıcı gücü test edilir. Feminist tarihçi Joan W. Scott'un tabiriyle bilimsel araştırmalara "kadınları/toplumsal cinsiyeti ekle ve karıştır" metodu olarak tanımlanan bu yöntem, kadın ve erkek arasındaki güç ilişkilerini göstermez. Ataterki'yi kapitalizme içkin ama aynı zamanda otonom bir sistem olarak irdelemek, evde, işyerinde, eğitim kurumlarında vb. var olan güç ilişkilerini, büyük ölçüde sadece toplumsal cinsiyet anlamında değil, yaş, etnik köken ve sınıfsal katmanlarla olan etkileşimi bağlamında da deşifre ederek mümkün olabilir.

Nurcan Özkaplan ve Ufuk Serdaroğlu'nun yaptığı "*Kadın İktisatçıların Toplumsal Cinsiyetçi Kimliğinin Yapı-Bozumu*" başlıklı bu araştırmada, anaakım (neoklasik ve Keynesyen) iktisadın toplumsal cinsiyeti görmezden gelmesinin, Türkiye üniversitelerindeki akademisyen kadın iktisatçıla-

rın iktisada bakışlarını nasıl biçimlendirdiği irdelenmekte, iktisadın eril yanlılığının kadın-iktisatçı-akademisyenler tarafından ne denli içselleştirildiği ortaya konulmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde Türkiye'deki kadın iktisatçılardan seçilen bir örneklemden (Ankara, İzmir, İstanbul'daki on devlet üniversitesinin on iki iktisat bölümündeki doktora ralarını tamamlamış elli sekiz kadın iktisatçı akademisyen) anket, derinlemesine mülakat ve akademik eser incelemesi sonucu elde edilen bilgiler değerlendirilmekte ve anaakım olarak nitelenen iktisadın, genellikle kadın iktisatçı akademisyenler tarafından da, iktisadın merkezine oturtulduğu, diğer heterodoks/yerleşik olmayan yaklaşımların marj dışına itildiği gösterilmektedir. Edinilen tüm bilgi eril iktisattan ibaretken, eril bir iktisat anlayışı ile şekillendirilmişken, bir alternatif üzerine düşünmenin ne denli zor olduğuna dikkat çekilmektedir. Bunu başarabilmenin önkoşulunun 'toplumsal cinsiyet farkındalığı' ile iktisada yaklaşmak olduğu ortaya konulmaktadır. İkinci bölümde ise feminist bilgi felsefesinde temellerini bulan (araştırmayı yapanların -yazarların-yanlılığının, öznelliğinin ancak araştırma sürecinin aktarılması yoluyla deşifre edilebileceği şeklindeki) anlayışından hareketle, araştırmanın sonuçlarının yanı sıra araştırma süreci de aktarılmaktadır.

Gamze Yücesan-Özdemir, Nurcan Özkaplan ve Ufuk Serdaroğlu'nun ortak ürünü olan "*Bir Evliliğin Hikâyesi: Ev Teknolojisi ve Kadın*" başlıklı bu makalede ev-içi teknoloji kullanımının kadınlar açısından emek tasarrufu sağlayıp sağlamadığı araştırılmaktadır. Bu amaçla anket, derinlemesine mülakat, söyleşi, deneyim aktarımı yöntemleriyle farklı arka planlara sahip (yaş, iktisadi-sosyal, sınıfsal ve

kültürel) yirmi iki kadından edinilen bilgiler ve sonuçları ortaya konulmaktadır. Araştırma sonuçları, ev-içi teknolojilerin kullanımının, ev içinde ev işlerine harcanan zamanı azaltmadığını ve toplumsal cinsiyet temelli iş bölümünü değiştirmedini göstermektedir. Ayrıca, evlerdeki mutfak, salon, banyo gibi ortak kullanım alanlarının da cinsiyete göre dağıldığı -örneğin mutfak kadının mekanı- ortaya çıkmıştır; öte yandan teknolojinin eril yapılanması bağlamında örneğin TV kumandası erkeğe aittir. Bu bulgulardan hareketle, makalede ev-içi teknoloji kullanımının (veya kullanımdaki artışın) kadınları özgürleştirmediği ve hatta tam tersine bulaşık makinasının boşaltılması benzeri yeni işler bağlamında da, daha fazla eve bağımlı kıldığı ve toplumsal cinsiyete dayalı görev dağılımını pekiştirdiği sonucuna varılmaktadır.

Nurcan Özkaplan ve Ufuk Serdaroğlu'nun "Yönetici Kadınlar:Türkiye Savunma Sanayi Örneğinde bir Analiz" başlıklı makalelerinde, modern ve büyük ölçekli bir iş yerinde yirmi iki kadınla yapılan anket ve derinlemesine mülakatlardan edinilen bilgilerden hareketle, firmanın organizasyon yapısı ve kültürü ile, cinsiyete dayalı katmanlaşma arasındaki ilişkiler ortaya konulmaktadır. Araştırmanın sonuçlarına göre, prestijli bir firmada çalışan ve uçak üreten kadın mühendisler, ya da yüksek mühendisler, daha çok AR-GE (Tasarım ve Mühendislik) bölümünde ya da Bilgi Yönetim/Kalite Kontrol departmanlarında yoğunlaşmıştır, bu bölümlerde kadın mühendisler en fazla orta düzey yönetici olabilmektedir. Departman müdürlerinin hepsi erkektir. Böylelikle erkek mesleği olarak şekillenen mühendislik kategorisi açısından, kadınların (havacılık mühendisi, makina mühendisi olan) da artık giriş yapabildiği içsel/firma içi bir işgücü piyasası-

nın oluştuğunu söylemek mümkün. Öte yandan fabrikanın kalbi olan mavi yakalıların çalıştığı Montaj ve Uçuş Hattında, ustabaşı/şef pozisyonunda sadece 2 kadın bulunmaktadır. Bu firmada, yatay(mesleki) katmanlaşmanın yanı sıra, dikey katmanlaşmada, yani kariyer yolunda şef/müdür vb. üst pozisyonlara ulaşma mekanizmalarında, cinsiyete dayalı işbölümü çerçevesinde gerçekleştiği ortaya çıkmaktadır.

Fahriye Öztürk ve Nurcan Özkaplan'ın ortaklaşa hazırlayıp sundukları *“Üniversitede Cinsiyet Eşitliği: Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Örneği”* başlıklı bu konferans metninde, ‘toplumsal cinsiyet, akademik kariyer ve cinsiyetlenmiş bir organizasyon olarak üniversite arasındaki karmaşık ilişki’ kadın ve erkek akademisyenlerin işyerlerindeki cinsiyet ayrımcılığını algılayışları bağlamında irdelenmektedir. Erkek egemen bir yapı olarak ele alınan üniversitede, ‘bilimsel’ araştırmadan başlayarak, akademik disiplinlere ve akademik kariyer süreç ve pozisyonlarına kadar uzanan bir yelpazede, kadınların nasıl ve hangi mekanizmalarla ikincilleştirildikleri irdelenmektedir. Bu amaçla, on beş kadın ve erkek akademisyenle, anket ve derinlemesine mülakat yapılarak, temel olarak akademik kariyerle ilgili sorunlar ve bir meslek olarak akademisyenliğin nasıl algılandığı araştırılmaktadır. Sonuç olarak, eril değerlerin günlük pratiklerde hem erkekler hem de kadınlar tarafından “normalleştirildiğini”, ancak öte yandan kadınların cinsiyetçi ayrımcılığa karşı “ayakta kalma” stratejileri geliştirdikleri saptanmıştır.

Ece Öztan Paralı ve Nurcan Özkaplan'ın, Alışveriş Merkezi(AVM)'nde satış elemanı olarak çalışan genç kadın ve

erkeklerin çalışma koşulları, müşteri ile ilgili ilişkileri, mesleklerini nasıl algıladıkları üzerine Ece Paralı Öztan, Ester Ruben ve Nurcan Özkaplan'ın yürüttüğü geniş kapsamlı bir araştırma(2016)'nın bir bölümüne dayanmaktadır. Bu araştırma sonuçları, 2017 yılında AVM'lerin Yorgun Gençleri, Tezgâhtarlıktan Satış Elemanlığına Emeğin Dönüşümü adıyla, SAV yayınları tarafından kitap olarak basılmış, 2020 yılında ise Tez-Koop-İş Sendikasının desteğiyle 2. Baskısı yapılmıştır. İstanbul'da 10 AVM'de, 11 farklı sektörden toplam 21 marka ve 130 mağazada 404 anket yapılmış ve 30 satış elemanı ile derinlemesine mülakat yapılmıştır. Sermaye için karlı bir yatırım seçeneği olarak cazip olan AVM'lerde mağaza çalışanı olmak için sosyal beceri, lise diploması ve fiziksel uygunluk yeterli görünmektedir; bu işte yüzyüze müşteri ilişkisi başat konumda olup, çok uzun çalışma sürelerine sahip, ancak sigortalı, güvenceli bir iştir. “neon ışıklar” altında “modern”, düzgün bir iş olarak daha esnek ve akışkan bir çalışma rejimine sahiptir. Mağazadaki emek denetimi, satış elemanının duygusal emek kontrolünü ve bedensel görünüm, hatta müşteriye davranış biçimleriyle markayı giyinmesi ve böylelikle satış hacminin garanti edilmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır. Esnek çalışma rejiminin yanısıra -vardiya saatleri ve prim ödemelerinin değişkenliği gibi- sektör içi işgücü devrinin çok yüksektir, gençler mağaza ve AVM değiştirerek daha uygun çalışma koşullarına ulaşmaya çalışmaktadır. Kadın çalışan oranı mağaza tipi/ sektöre göre değişmesine rağmen, satış işi bir kadın işi olarak algılanmaktadır; daha doğrusu akışkan, esnek, pazarlık edebilen, müşteri talebine göre yenilenen bir tür “yeni erkeksilik” ve “yeni kadınsılık” rejiminin geçerli olduğu söy-

lenebilir, bir ‘neoliberal girişimci’ gibi çalışmak durumunda olan genç kadın ve erkekler, 3-4 yıl dayandıklarında, mağaza müdürü veya departman şefi olabilmektedir. Literatürde “neon kafes” benzetmesiyle, hem kapalı, güneş ışığı olmayan bir işyeri hem de lamba ışığı, sürekli çalan müzik ve sürekli gülümseyerek etrafa enerji dağıtan satış görevlileri ile adeta bir gösteri sahnesinde yer alma hali anlatılmaktadır.

Ebru Işık “*Covid (19) Salgınının Türkiye’de Bakım Emegi Üzerindeki Etkileri*” başlıklı makalesinde pek çok ülkeyi etkisi altına alan Covid (19) salgınının ekonomi üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmaların sayısı hem dünyada hem de Türkiye’de giderek arttığını belirterek; salgının ekonomiyi çok farklı noktalardan etkilemekle birlikte belli kesimler üzerindeki etkisinin daha derin olduğu ifade etmektedir. Yazar, bakım emeğinin de bu salgından belki de en çok etkilenen emek biçimlerinden birisi olduğu gözleminden hareketle bakım emeğinin salgın sürecindeki durumunu ele almaktadır. Bu çalışmada Covid (19) salgınının bakım emeği üzerindeki etkileri Türkiye özelinde irdelenmekte; Türkiye’de yapılmış ilgili çalışmalardan hareketle salgının kadınlara ait yaşlı, çocuk bakımı hizmetinin üzerindeki etkileri analiz edilmektedir. Çalışmanın sonucunda salgın döneminde hem ücretli emek hem de karşılıksız emek alanlarında kadınların iş yüklerinin arttığı görülmüştür. Salgının, toplumsal cinsiyetçi rol ve görev dağılımı nedeniyle oluşan eşitsizliği daha da derinleştirdiği, kimi zaman eviçi işlerde erkekler sorumluluk alsalar dahi, salgın nedeniyle kadınların sorumluluklarının erkeklere kıyasla daha fazla arttığı yine çalışmanın bulguları arasında yer almaktadır.

Ebru Işık ve Ufuk Serdaroğlu “*Feminist İktisadın Türkiye’deki Seyr-ü Seferi ve Serencamı: Lisansüstü Tezler Üzerinden Bir Okuma*” isimli çalışmalarında Türkiye akademiasında feminist iktisadın izlerini lisansüstü tez çalışmaları aracılığı ile sürmeye çalışmaktadırlar. Türkiye’de 1990-2020 yılları arasında iktisat, çalışma ekonomisi ve kadın çalışmaları alanlarında üretilen yüksek lisans ve doktora tezlerini feminist iktisada aşinalık ve feminist iktisadı içselleştirme bağlamında değerlendiren bu alan çalışmasında, sözü edilen yıllar arasında Türkiye akademiasında feminist iktisat kapsamında üretildiği iddia edilen lisansüstü tezler feminist iktisat bakış açısıyla mercek altına alınmakta, hangilerinin feminist iktisada ilişkin yazın doğrultusunda feminist iktisat kapsamında değerlendirilebileceği ortaya konulmaktadır.

Bir sonraki “*Özel Güvenlik Görevlileri: Kadınlar İçin Açık Kapı Mı?*” başlıklı makale, Hizmet sektöründe yer alan, daha çok erkek mesleği kabul olarak edilen Özel Güvenlik Görevlileri(ÖGG)’nin çalışma koşulları, mesleki algıları ve Pandemi sürecinde yaşadıklarına odaklanan 2021 yılında Ece Öztan Paralı ve Nurcan Özkaplan tarafından yapılan bir araştırmaya dayanmaktadır. İstanbul’da 23 ilçede 600 ÖGG ile, bilgisayar destekli yüzyüze anket(CAPI) uygulaması yapılmıştır. Pandemi koşullarında mülakat yapmak mümkün olmamıştır. Türkiye’de ÖGG AVM’ler, okullar, üniversiteler, hastahaneler, eğlence mekanları, havaalanları vb. pek çok kamusal alanda talep edilen bir meslek olarak ortaya çıkmaktadır. Eril bir kategori olan “güvenlik” sorunsalı bağlamında tarihsel ve toplumsal olarak ele alınabilecek bir iştir. ÖG görevliliği oldukça yeni bir meslek sayılabilir. Silahlı ya da silahsız olarak ağırlıkla erkeklerin çalıştığı bu meslek,

farklı bir yasa ve yönetmelikte sorumluluk ve yetkileri düzenlenmiş, özel eğitim sertifikası gerektiren bir iştir; yani piyasaya giriş kısıtlanmıştır. Ağırlıklı olarak lise mezunu ve geniş yaş aralığında bulunan erkeklerin çalıştığı güvenlik işi, mağaza satış işi gibi uzun süreler ayakta kalmayı gerektiren, sosyal olarak izole olunan, ancak sigortalı ve işsiz kaldığında sertifika alınarak işe girebileceğiniz bir meslektir. Radyasyon, silahlı çatışmaya maruz kalma risklerinin yanısıra, bağlı oldukları işyerinin sektörel özellikleri de bazı ekstra riskler getirmektedir. Çok sınırlı sayıda kadın ÖGG olduğu için, kadınlara yeni bir açık iş yaratılması anlamında, pozitif ayrımcılık politikalarının uygulanması beklenmektedir.

Hizmet sektöründe, özellikle Pandemi döneminde sokağa çıkma yasakları nedeniyle, büyüklü küçüklü pek çok işyerinin, online alışveriş platformları ve lojistik firmaların motosikletli kurye talebi yükselmiştir E-ticaret'in yaygınlaşması süreci de bu talep artışında etkili olmuştur. “*Motosikletli Kuryeler: Pandemi döneminde beklentiler*” başlıklı bu makale, Ece Öztan Paralı ve Nurcan Özkaplan'ın 2021 yılında yaptığı araştırma sonuçlarına dayanmaktadır. Bu araştırmada, İstanbul'da 23 ilçede 600 motosikletli kurye ile yüzyüze anket çalışması yapılmıştır. Motor-kuryecilik, motosiklet ehliyeti olan her yaştan -ağırlıklı olarak- erkeğin başvurabileceği bir iştir. Motor- kurye işi ücretli/yevmiyeli çalışma, kendi hesabına çalışma (esnaf), zincir marketlere, online platformlar ya da küçük işletmelere hizmet etme gibi farklı sektörel kesişimleri olan, farklı çalışma biçimlerini kapsamaktadır. Motor-kuryeler, kargo, gıda, hazır yemek'ten başlayıp tıbbi malzeme, kıymetli evraka kadar uza-

nan çok geniş bir ürün yelpazesini, “alıcı adresine istenilen zamanda ve güvenli bir Őekilde ulaŐtıran kiŐi” olarak tanımlanmaktadır. Bu meslek adeta iŐsizlerin “bekleme odası” gibidir ve literatürde dijital teknolojiye bağımlılık nedeniyle “dijital kafes” benzetmesi yapılmaktadır. Aynı zamanda, çalıŐanlarına bir tür “zgrlk” ve “zerklik” duygusu (motor kullanma ve patronsuz çalışma) da vermektedir.

Nurcan zkaplan

Ekim 2023